

Verslag Deskundigengroep Dierziekten risicobeoordeling 1 juni 2022

Aanwezig (online): Arjan Stegeman (voorzitter), Nancy Beerens, Erik van Geloof, Ron Fouchier, Francisca Velkers, Teun Fabri, Annemarie Bouma (secretariaat), Elske van der Mik (secretariaat), Wendy Wolters

Afwezig: Sjaak de Wit, Mart de Jong, Roy Slaterus (Wel schriftelijk betrokken)

Inleiding

De vorige bijeenkomst van deskundigen is geweest op 2 mei jl. Het aantal uitbraken sinds die tijd was twee; één op 2 mei in Lunteren en één op 19 mei in Boskoop, op een locatie met hobbyvogels. Er worden nog steeds dode wilde vogels gevonden die besmet zijn met HPAI type H5, maar het aantal besmettingen bij wilde vogels lijkt minder te worden.

Informatie over de laatste besmettingen bij wilde vogels zijn meegestuurd.

LNV heeft een aantal vragen opgesteld die worden voorgelegd aan de deskundigengroep dierziekten. Kunt u de antwoorden toelichten en in de beantwoording van de vragen onderscheid maken tussen de inschatting van de kans en de onzekerheid die bestaat in deze inschatting?

Vragen

1. Hoe duidt u de huidige HPAI epidemiologische situatie in Nederland?
 - a. Het algemene beeld van de deskundigen is dat het virus nog uitgebreid circuleert onder wilde vogels. Na een daling van meldingen vanaf april zien de deskundigen in de tweede helft van mei een opleving van meldingen van HPAI-positieve dode vogels. Van de 100 ingestuurde vogels werden 35 positief op HPAI gevonden door WBVR. De vondsten komen uit alle provincies, met uitzondering van Drenthe en Limburg. Onder de inzendingen waren opnieuw veel ganzen, maar ook andere vogelsoorten die eerder niet werden gemeld; lepelaar en ooievaar, en mogelijk ook sterns (zie onder) bleken positief op H5N1.
 - b. Bij de actieve monitoring onder levende wilde vogels door EMC dateren de laatste waarnemingen van HPAI van april. In Zeeland en Noord-Holland wordt in gebieden met grote aantallen ganzen met jongen weinig ziekte of sterfte waargenomen, maar op sommige plekken in onder meer Friesland is dat wel het geval. Er zijn nu ook berichten van sterfte bij kolonies sterns en meeuwen aan de kust. Het Dutch Wildlife Health Centre heeft veldwerkers per email geadviseerd deze kolonies zoveel mogelijk met rust te laten en alleen dode dieren van buiten de kolonie op te sturen. Kadavers uit deze regio zijn momenteel in onderzoek bij WBVR. Ook is er sprake van grote sterfte door HPAI van Jan van Genten in Schotland en worden deze vogels ook aan de Nederlandse kust dood gevonden. Deze ongebruikelijke uitbraken en nieuwe verspreidingsroutes (bijvoorbeeld via IJsland naar Noord-Amerika) benadrukken de complexiteit en onvoorspelbaarheid van de huidige HPAI uitbraken. De jongen van sterns en meeuwen zijn nog niet uitgevlogen. Dat zou een moment kunnen zijn waarop HPAI zich verder kan verspreiden. Vorig jaar is dit niet gezien in Nederland, maar dit zou op grond van ervaringen en signalen uit het buitenland (met name Verenigd Koninkrijk) mogelijk zijn. Een nieuwe opleving van verspreiding van HPAI virus in Nederland is door het grote aantal jongen dat binnenkort uitvliegt niet uit te sluiten.
 - c. Geconcludeerd wordt dat de tussenbedrijfstransmissie in de Gelderse Vallei is gestopt en dat in de afgelopen maand bij gehouden vogels alleen HPAI is aangetoond bij kleinschalig gehouden pluimvee.
2. Hoe groot acht u de kans dat dit H5N1-virus (of andere subtypen) in Nederland de komende maanden blijft circuleren en welke factoren spelen een mogelijke rol bij het al dan niet uitdoven van circulatie van HPAI in wilde vogels dit voorjaar/deze zomer?

Met betrekking tot de circulatie in wilde vogels de komende maanden: is er verschil met vorig jaar en zo ja wat zijn de verschillen?

- a. Er wordt nog een diversiteit van besmette wilde vogels gevonden, waaronder nog veel ganzen en deze vondsten zijn breed door het land verspreid. De deskundigen concluderen daarop dat de afname van het aantal dood gevonden vogels met HPAI achter loopt bij de situatie van vorig jaar. Het niveau van circulatie onder wilde vogels is momenteel hoger dan dat van een jaar geleden rond deze tijd. De verwachting is dat de kans dat tot eind augustus nog positieve gevallen onder wilde vogels gevonden worden reëel is.
 - b. De diversiteit van getroffen besmette wilde vogels is toegenomen ten opzichte van vorig jaar. De viruscirculatie kan toenemen bij het aanslaan van de infectie in de kolonies sterns en meeuwen. Dit kan mogelijk leiden tot een verhoogd risico voor de komende weken.
 - c. De kans op overleving van het virus in de omgeving is door de toegenomen temperatuur en andere (weers-)omstandigheden minder gunstig dan in de herfst en winter, maar vergelijkbaar met vorig jaar.
3. Hoe groot acht u op dit moment de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI ten opzichte van de beoordeling op 2 mei jl.
- a. vanuit wilde vogels wordt de kans ingeschat als medium tot hoog
 - i. Aangezien er nog uitgebreid viruscirculatie in de wilde vogelpopulatie optreedt, is er op veel plaatsen in Nederland nog virus aanwezig.
 - ii. Wel zijn nu veel minder wilde watervogels aanwezig in Nederland dan in de winter en het vroege voorjaar, worden er minder dode dieren gevonden in de buurt van pluimveebedrijven, zijn de weersomstandigheden voor overleving van het virus buiten de gastheer minder gunstig en is de actieradius van vogels in deze maand kleiner doordat zij jongen hebben, wat het risico verlaagt. Daarom wordt het risico op virus introductie op een pluimveebedrijf wat lager ingeschat dan een maand geleden.
 - b. vanuit een ander pluimveebedrijf
 - i. laag; er zijn nu geen aanwijzingen meer voor tussenbedrijfstransmissie en het aantal besmette bedrijven in het buitenland is sterk afgenomen.

In voorgaande jaren werd de ophokplicht stapsgewijs ingetrokken. Dit gebeurde voor verschillende regio's in Nederland in de loop van enkele weken. In regio's 4, 5, 15 en 20 zijn sinds oktober 2021 geen uitbraken geweest bij gehouden vogels. In regio's 8, 11, 17, 18 en 19 is de laatste uitbraak meer dan twee maanden geleden.

Dat geldt ook voor de regio's in waterrijke gebieden: regio's 1, 2, 3, 4, 12, 14, 16.

De vondsten van wilde vogels in de afgelopen maand zijn weergegeven in de kaart (bijlage).

4. Kunt u aangeven in welke mate het landelijk opheffen van de ophok- en afschermplicht op dit moment de kans op insleep van vogelgriep op pluimveebedrijven in Nederland doet toenemen?
- a. Als landelijk de vogels weer naar buiten mogen, neemt de kans op infecties toe naar hoog. Het virus circuleert nog volop onder wilde vogels en in een aanzienlijk deel van Nederland, uitloop vergemakkelijkt contact tussen wilde vogels en pluimvee. De situatie is daarmee ongunstiger vergeleken met de situatie tijdens het deskundigenoverleg van 14 juni 2021.
 - b. De onzekerheid in deze schatting is echter groot, de situatie onder de wilde vogels is anders dan voorgaande jaren (meer vogelsoorten en mate van circulatie) en het al dan niet optreden van uitbraken in kolonies sterns en meeuwen kan veel impact hebben.
5. Verwacht u dat de kans op besmetting van een pluimveebedrijf verschilt tussen regio's in Nederland? Zo ja, hoe groot is (kwalitatief) de introductie kans in bovengenoemde regio's?
- a. Ja dat wordt verwacht op grond van de geografische verdeling van de aangetroffen vogels met HPAI en het niet optreden van uitbraken onder pluimvee in onze buurlanden.
 - b. In de regio's 4, 5, 8, 11, 15, 17, 18, 19 en 20 lijkt het risico lager op basis van het ontbreken van HPAI positieve bevindingen onder de wilde dode vogels en het ontbreken van uitbraken in pluimvee in de aangrenzende gebieden in Duitsland en België waar al

gedurende meerdere weken geen ophokplicht meer geldt. Het risico wordt hier ingeschat als laag tot medium, met een grote onzekerheid die vooral afhangt van de mate van circulatie van HPAI onder jonge wilde vogels.

- c. De andere regio's hebben veel waterrijk gebied en er zijn recent nog HPAI-positieve wilde vogels gevonden. Het risico wordt daar ingeschat als hoog.
 - d. Los van het risico op introductie is van belang dat in de regio's 7 en 10 de kans op tussenbedrijfstransmissie na introductie op een pluimveebedrijf groot is.
6. Indien u verwacht dat de kans op introductie door het landelijk opheffen van de ophokplicht toeneemt, kunt u aangeven of er verschil is in de mate van toename per regio en kunt u dat verschil kwalitatief aangeven voor de regio's?
- a. Op grond van het antwoord op vraag 5 verwachten de deskundigen dat de toename van het risico door het opheffen van de ophokplicht in de regio's 4, 5, 8, 11, 15, 17, 18, 19 en 20 het minst zal zijn vanwege onder vraag 5 genoemde argumenten. De deskundigengroep schat dat risico in als medium tot hoog, afhankelijk van de mate van circulatie van HPAI onder wilde jonge vogels.
 - b. In de overige regio's zal het risico naar verwachting sterker toenemen (tot hoog tot zeer hoog) vanwege het nog circuleren van het virus. In regio's 7 en 10 is daarnaast het risico op verspreiding van virus naar andere bedrijven na besmetting aanzienlijk.

De deskundigengroep stelt ten slotte voor om niet vaker dan één keer in de 3-4 weken bij elkaar te komen voor het beoordelen van het risico. Frequenter wordt door de deskundigen niet als zinvol gezien, omdat het voor de beoordeling van het risico het noodzakelijk is om de trend in het verloop van infecties gedurende een aantal weken ter beschikking te hebben.

De 20 regio's in Nederland

Compartimenten Nederland

Legende

Compartimenten

Auteurs: **Caen**
Datum: 17-11-2020
Schaal (A3): 1:1.425.000

Vertrouwelijk
Het is niet toegestaan deze kaart te kopiëren, verspreiden of openbaar te maken.
© 2020 Compartmenten Nederland - Alleen te gebruiken voor de 20